

Statenmededeling

Onderwerp

Toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennismemen van

Het beschikbaar komen van de digitale toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu via de website BrabantInZicht.nl.

Aanleiding

In 2012 is de beleidsnota Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) vastgesteld, de looptijd is tot en met 2022. In deze nota is de koers uitgezet voor versterking van de Brabantse natuur.

Het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016 - 2021 (PMWP) is eind 2015 in werking getreden. Op 28 juni 2016 hebben Gedeputeerde Staten de Dynamische Uitvoeringsagenda (DUA) vastgesteld als uitwerking van de acties, gericht op het realiseren van een duurzame fysieke leefomgeving via water- en milieudoelen.

In BrUG is aangegeven dat Provinciale Staten vierjaarlijks op de hoogte gesteld worden over de toestand van de Brabantse natuur. In het PMWP is afgesproken om Provinciale Staten gedurende de planperiode tweemaal op de hoogte te stellen van de toestand van het watersysteem en het milieu.

Gecombineerd leiden deze toezeggingen tot de toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu. Ditmaal niet als papieren rapportage maar als webapplicatie via www.BrabantInZicht.nl. Deze site gaat live op 13 oktober 2017.

Onderzoeksgegevens die relevant zijn voor het provinciaal beleid komen zo ook op een toegankelijke en gebruiksvriendelijke manier beschikbaar voor betrokkenen en geïnteresseerden.

De toestandsrapportage Natuur, Water en Milieu is onderdeel van de beleidscyclus van het natuurbeleid (BrUG) en het milieu- en waterbeleid (PMWP).

Separaat ontvangt u de Statenmededeling 'Voortgangsrapportage 2016 PMWP'. Daarin gaan we in op de voortgang van de beleidsprestaties op het gebied van milieu en water: is in gang gezet wat aan acties is afgesproken. In 2018 wordt vervolgens de beleidsevaluatie PMWP opgesteld. Deze beschrijft de effectiviteit van het uitgevoerde beleid. De informatie zoals die in de toestandrapportage beschikbaar is, is daarvoor belangrijke input.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Afgelopen voorjaar heeft de tussentijdse evaluatie van BrUG plaats gevonden. Het evaluatierapport is op 14 juli jl. aan u verzonden. Bij de evaluatie van BrUG is eveneens gebruik gemaakt van de informatie die beschikbaar is in de toestandrapportage.

Bevoegdheid

Provinciale Staten hebben de bevoegdheid tot het vaststellen van BrUG (natuurbeleid) en PMWP (milieubeleid en waterbeleid). De uitvoering ervan valt onder de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten over de toestand van de natuur, het water en het milieu in Noord-Brabant.

Kernboodschap

- 1. De toestand van Natuur, Water en Milieu is digitaal ontsloten*
Vanaf 13 oktober 2017 kan de feitelijke toestand van Natuur, Water en Milieu via de website BrabantInZicht.nl geraadpleegd worden. Het betreft overigens geen real-time informatie, maar de meest actuele, geverifieerde gegevens.
- 2. Brabant InZicht geeft altijd het actuele beeld van de toestand*
Bij beschikbaar komen van nieuwe gegevens kunnen deze gemakkelijk en snel ververs worden op de website. Daarmee ontstaat er altijd een zo actueel mogelijk beeld van de toestand van Natuur, Water en Milieu.
- 3. De toestand van het watersysteem is een gezamenlijk product met de waterschappen*
De presentatie van de gegevens over de toestand van het watersysteem is een co-productie van de provincie met de waterschappen.
- 4. Functionaliteit van Brabant Inzicht verbetert jaarlijks*
Het via de website ontsluiten van gegevens van derden zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek, levert een nog breder beeld op van de toestand van de leefomgeving in Brabant. Ook wordt onderzocht of kaartbank.brabant.nl voor relevant kaartmateriaal via de website ontsloten kan worden. Komende tijd zal agrofood aansluiten op de website.
- 5. De toestandgegevens zijn basis voor de evaluatie van BrUG en PMWP*
Voor de evaluatie van BrUG, welke op 14 juli jl. aan u is verzonden, zijn de op Brabant InZicht gepresenteerde gegevens tot en met het jaar 2014

gebruikt. Op Brabant InZicht zijn de gegevens over de periode 2014-2016 toegevoegd. Deze zijn na afronding van de BrUG evaluatie beschikbaar gekomen en bevestigen de in de BrUG evaluatie opgenomen conclusies en aanbevelingen.

De evaluatie van het PMWP zal in de eerste helft van 2018 worden uitgevoerd.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

6. *Brabant InZicht geeft met 9 verhalen inzicht in de toestand van Natuur, Water en Milieu*

Brabant InZicht geeft via de startpagina inzicht in waarvoor de website bedoeld is en hoe hij gebruikt kan worden. Via 9 verhalen worden de 3 thema's Natuur, Water en Milieu uitgediept:

Natuur: 'Natuur in Brabant', 'Het Natuurnetwerk Brabant' en 'Het agrarisch landschap'

Water: 'Water te veel', 'Schoon en natuurlijk water' en 'Beschikbaarheid van water'

Milieu: 'Veilig en gezond boven de grond', 'Veilig en gezond onder de grond', en 'Vitale bodem'

7. *De toestand van Natuur, Water en Milieu is op veel onderdelen nog niet goed, maar verbetering is op onderdelen meetbaar*

De 9 verhalen geven per beleidsterrein aan wat de gemeten kwaliteiten zijn van Natuur, Water en Milieu. Daarbij wordt niet ingegaan op de oorzaken van de toestand en ook niet op de gevolgen voor beleid. Samenvattend gaan de negen verhaallijnen over:

Natuur:

- *Natuur in Brabant*

Sinds het begin van de metingen in 1995 is de kwaliteit van de natuur in het Natuurnetwerk Brabant teruggelopen. Sinds 2007-2008 is de achteruitgang van biodiversiteit afgevlakt en is de kwaliteit gestabiliseerd.

De natuurkwaliteit binnen het agrarisch landschap is tot 2007-2008 stabiel maar laat hierna een afname zien.

- *Het Natuurnetwerk Brabant*

Binnen het Natuurnetwerk Brabant is de trend van de kwaliteit zich aan het stabiliseren. Het niveau ligt onder het niveau bij het begin van de metingen in 1995/1996. De ontwikkeling in de kwaliteit is verschillend voor verschillende natuurtypen. In de bossen is de natuurkwaliteit zich aan het stabiliseren (weliswaar onder het niveau van 1995/1996), net als de heiden. De kwaliteit van moerassen is stabiel, waarbij kenmerkende vogels afnemen terwijl kenmerkende vaatplanten toenemen. Ook de kwaliteit van de graslanden is gestabiliseerd op een niveau onder dat van 1995/1996, de dagvlinders nemen hier sterk af terwijl de vaatplanten het goed doen.

- *Het agrarisch landschap*
Binnen het agrarisch landschap is sinds 2007-2008 sprake van een dalende trend van de natuurkwaliteit. Dat is met name zichtbaar in de afnemende aantallen kenmerkende vaatplanten. De kenmerkende vogels laten een stabiel beeld zien, waarbij opgemerkt moet worden dat de weide- en akkervogels een dalende trend laten zien. Struweelvogels zoals de roodborsttapuit doen het beter. Ook binnen het agrarische landschap geldt dat uitgevoerde maatregelen, zoals akkerranden beheer, positief doorwerken op de natuurkwaliteit.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Water:

- *Water te veel*
 - Circa $\frac{3}{4}$ van de regionale keringen in beheer van de waterschappen is op orde (voldoen aan de provinciale norm). De waterschappen hebben voor de overige keringen plannen ontwikkeld om die te versterken of te verbeteren.
De regionale keringen in beheer van Rijkswaterstaat worden momenteel getoetst: eind 2018 zijn hiervan de resultaten bekend. Voor de primaire keringen gelden per 1 januari 2017 nieuwe waterveiligheidsnormen, gebaseerd op het overstromingsrisico. In 2022 zal een compleet beeld gegeven worden van de toestand van de primaire keringen. Aan de bekende knelpunten wordt blijvend gewerkt via het Hoogwaterbeschermingsprogramma en middels rivierversuiming.
 - Wateroverlast is in 2017 opgetreden in 0,8% van het landelijk gebied van de provincie (4000 ha). In 2005 was deze 1,5%. Niettemin kunnen extreme buien (met regenintensiteiten waar de norm niet op berekend is) forse schade veroorzaken.
- *Schoon en natuurlijk water*
 - De biologische kwaliteit van wateren met een waterkwaliteitsopgave (Kaderrichtlijn Water) hebben deels een goede beoordeling voor vis (24% van de wateren op orde), waterflora (31%), macrofauna (9%) en fytoplankton (50%). Door het KRW-principe van one-out-all-out zijn er 3 waterlichamen waar alle onderdelen op orde zijn.
 - Een aanzienlijk deel van de ruim 100 wateren heeft een goede inrichting of staat in de planning om heringericht te worden voor 2027.
 - Plaagsoorten als grote waternavel of exotische rivierkreeftsoorten zijn veel voorkomend in het Brabants watersysteem.
 - De afgelopen decennia treedt er een duidelijke verbetering op van de concentraties stikstof, fosfor en metalen in grond- en oppervlaktewater. Niettemin wordt op veel plaatsen nog niet aan de norm voldaan.
 - Naarmate er meer stoffen gemeten kunnen worden door verbeterde technieken, worden er meer verontreinigende stoffen in grond- en

- oppervlaktewater gevonden. Voor een deel van deze 'opkomende stoffen' is nog geen norm beschikbaar.
- Het drinkwater is nog altijd van uitstekende kwaliteit, maar in het grondwater nabij winningen worden ook de hiervoor genoemde probleemstoffen aangetroffen.
 - *Beschikbaarheid van water*
 - Jaarlijks wordt beregening vanuit oppervlaktewater verboden, dit verschilt van jaar tot jaar en per regio. Onttrekking voor beregening vanuit grondwater is de laatste jaren niet verboden.
 - De voortgang geboekt in de uitvoering van de maatregelen tegen de verdroging in natuurgebieden zal in eind december getoond worden. Dan is de toestandsrapportage verdroging bestuurlijk besproken.
 - Grondwaterstanden in het ondiepe grondwaterlichaam Zand-Maas zijn, na een langjarige achteruitgang sinds de jaren vijftig, de laatste decennia weer gestabiliseerd.
 - De stijghoogtes van het grondwater in de diepe watervoerende pakketten van de Slenk laten ten opzichte van de periode 2000 tot 2006 een verlaging zien na een herstel de decennia daarvoor. De oorzaken hiervan zullen de komende tijd verder worden onderzocht.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Milieu:

- *Veilig en gezond boven de grond*
 - Via de statenmededeling 'Jaarrapportage 2015 en 2016: Luchtkwaliteit in Noord-Brabant door verkeer, veehouderijen en industrie' van 5 september 2017 bent u onlangs nog op de hoogte gesteld van de luchtkwaliteit boven Brabant.
 - In 2017 waren er circa 6.300 geluidgehinderden, circa 2.800 ernstig geluidgehinderden en circa 1.200 slaapgestoorden in Brabant. Het totale geluidsbelaste oppervlak in de provincie bedraagt circa 100 km². In vrijwel alle stiltegebieden wordt de doelstelling voor het vinden van rust en stilte behaald.
 - Sinds midden 2000 zien we een afname van de uitstoot van geur door de veehouderij. In Brabant is de geuremissie voornamelijk afkomstig van de varkenshouderij.
 - Er zijn nog geen meetbare indicatoren ontwikkeld voor het beleidsveld gezondheid. Deze worden ontwikkeld in samenwerking met partners van de Brabantse Healthdeal.
 - Voor het beleidsveld Groene Groei (o.a. circulaire economie, afvalstoffenbeheer) zal onderzocht worden of er zinvolle indicatoren zijn of ontwikkeld kunnen worden.
 - Voor Externe Veiligheid wordt komend jaar onderzocht of meetbare indicatoren kunnen worden ontwikkeld.
- *Veilig en gezond onder de grond*
 - In 2016 heeft Brabant 33 zogenaamde humane spoedlocaties vanwege bodemverontreiniging. Van deze locaties zijn de risico's

- beheerst, bijvoorbeeld met een tijdelijke maatregel, dan wel gesaneerd.
 - In 2016 heeft Brabant 169 bodemverontreinigingen met een verspreidingsrisico in het grondwater waarvan 55% op dit moment worden aangepakt. De resterende verontreinigingen zullen voor 2020 aangepakt worden.
 - In 2016 verdubbelde het aantal drugsdumpingen ten opzichte van 2015: op 101 plekken lieten criminelen containers, vaten en jerrycans achter, voornamelijk in de natuur.
 - De provincie is verantwoordelijk voor de milieu-hygiënische nazorg van 9 stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval gestort is. Van de overige 600 voormalige locaties heeft slechts één een verspreidingsrisico en tien een ecologisch risico. Deze locaties worden aangepakt in het programma Spoedlocaties van het convenant Bodem en Ondergrond.
- *Vitale Bodem*
 - De toestand van het bovenste deel van de Brabantse bodem wordt het komende jaar in beeld gebracht. Daarbij worden ook monitoringsindicatoren ontwikkeld. De resultaten worden gepresenteerd op Brabant InZicht.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Consequenties

1. *Er verschijnt geen papieren toestandrapportage Natuur, Water en Milieu*
Met het verschijnen van de digitale rapportage is er een einde gekomen aan de papieren toestandrapportages Natuur, Water en Milieu.
2. *Vaste rapportagemomenten blijven*
De informatie op Brabant InZicht wordt voortdurend actueel gehouden. Op de in BrUG en PMWP opgenomen rapportagemomenten worden PS geïnformeerd over de nieuwe informatie op de site.
3. *Brabant InZicht geeft uitsluitend feitelijke toestandsgegevens*
De website van Brabant InZicht presenteert feitelijke gegevens over de toestand van Natuur, Water en Milieu. Indien aan de orde wordt aangegeven in welke mate daarmee aan normen of doelstellingen wordt voldaan. De presentatie kent een waardenvrije opzet zonder oordeel.
4. *Brabant InZicht heeft geen directe beleidsconsequenties*
Brabant InZicht als zodanig heeft geen directe beleidsbetekenis of -consequenties. Om de toestandsgegevens te duiden, wordt beleid periodiek geëvalueerd en bijgesteld (BrUG in 2017 en PMWP in 2018).

Europese en internationale zaken

De website raakt niet aan Europese of internationale zaken.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4253983

PS: 4262472

Communicatie

- BrabantInZicht is tot stand gekomen in samenwerking met de Brabantse waterschappen.
- Presentatie/toelichting op BrabantInZicht aan PS vindt plaats tijdens een informatieve bijeenkomst op vrijdag 13 oktober. Op die dag gaat de website ook live.
- De regionale pers wordt geïnformeerd via een persgesprek (12 oktober) en een persbericht (13 oktober).

Vervolg

Brabant InZicht moet een actuele website blijven. Hiervoor zal na de oplevering een beheermodel worden ingericht. Daarin nemen we ook op dat u op de hoogte blijft van wat Brabant InZicht u te bieden heeft.

In november 2017 wordt aan u een voorstel voorgelegd met aanpassingen van het natuurbeleid n.a.v. de toestandsrapportage en de tussentijdse evaluatie van BrUG. In de eerste helft van 2018 zal de beleidsevaluatie PMWP plaats vinden. De bevindingen van deze evaluatie zullen met u gedeeld worden.

Bijlagen

-

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: de heer H.J. van Herk, (073) 681 29 61, hvherk@brabant.nl, cluster Natuur, Water en Milieu.

Opdrachtnemer: de heer M.J. ten Harkel, (073) 680 80 54, mtharkel@brabant.nl, cluster Natuur, Water en Milieu.